

Vaihtoehtona turvepeltojen vettäminen – päästövähennykset sekä kosteikkoviljelyn mahdollisuudet ja kannattavuus Suomessa

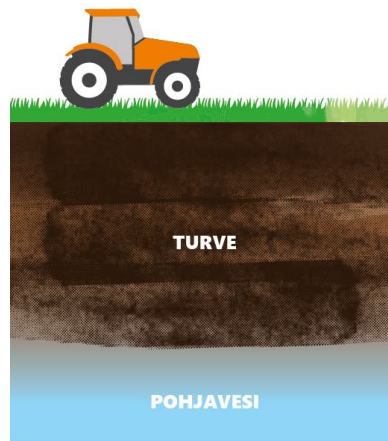
tutkija Hanna Kekkonen, Luke

Mitä kosteikkoviljely on?

- Kosteikkoviljely on vetettyjen tai märkien turvepeltojen viljelyä siten, että se ehkäisee turpeen hajoamista ja vähentää siten kasvihuonepäästöjen muodostumista
- Ero luonnontilaan ennallistamiseen on se, ettei turvepeltoa tarvitse poistaa tuottavasta käytöstä
- Sopivia kohteita esimerkiksi märkydestä muutenkin kärsivät turvelohkot joilla perinteisten viljelykasvien tuottaminen on entuudestaan haastavaa

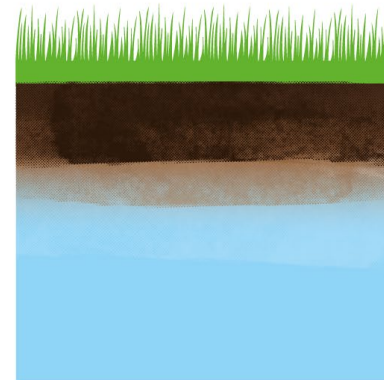
Tuottava, hyväkuntoinen turvepelto

Vajaatuottoinen, huonokuntoinen turvepelto

Kosteikkoviljely

Kosteikkoviljely pelto ei (aina) näytä ankkalammelta:

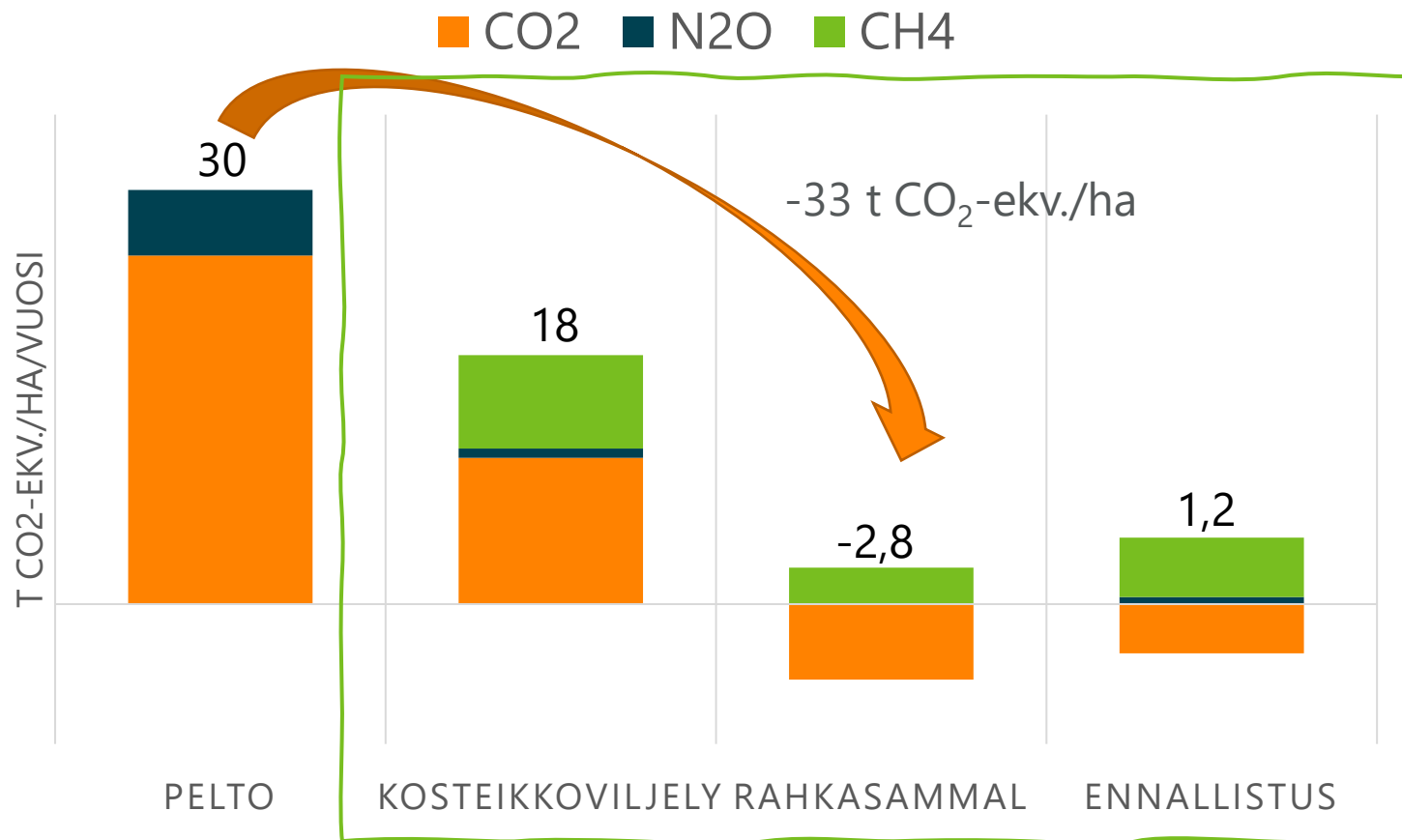

Kosteikkoviljelylläkin pellolla vedenpinta voi vaihdella kasvukaudella

- Vedenpinnan vuotuinen keskiarvo kuitenkin lähellä maanpintaa

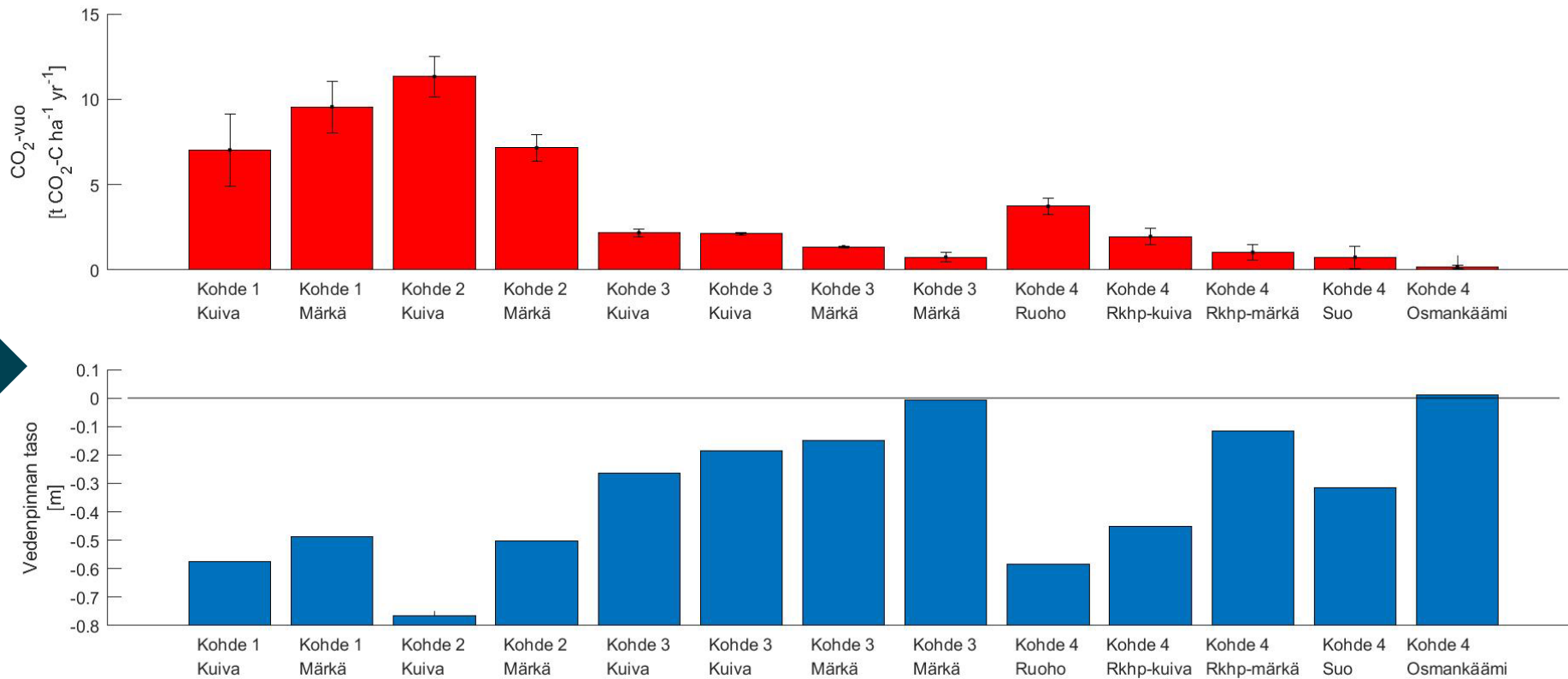
Turvepeltojen vettäminen on tehokkain keino vähentää päästöjä maataloudessa

Kuva: Kristiina Lång Luke. Lähteet: IPCC 2014; Bianchi et al. 2021

Kotimaisten tutkimusten tuloksia

Kun vedenpinta on korkealla, päästöt matalalla

Kuva: Sanna Saarnio & Henri Honkanen, Luke

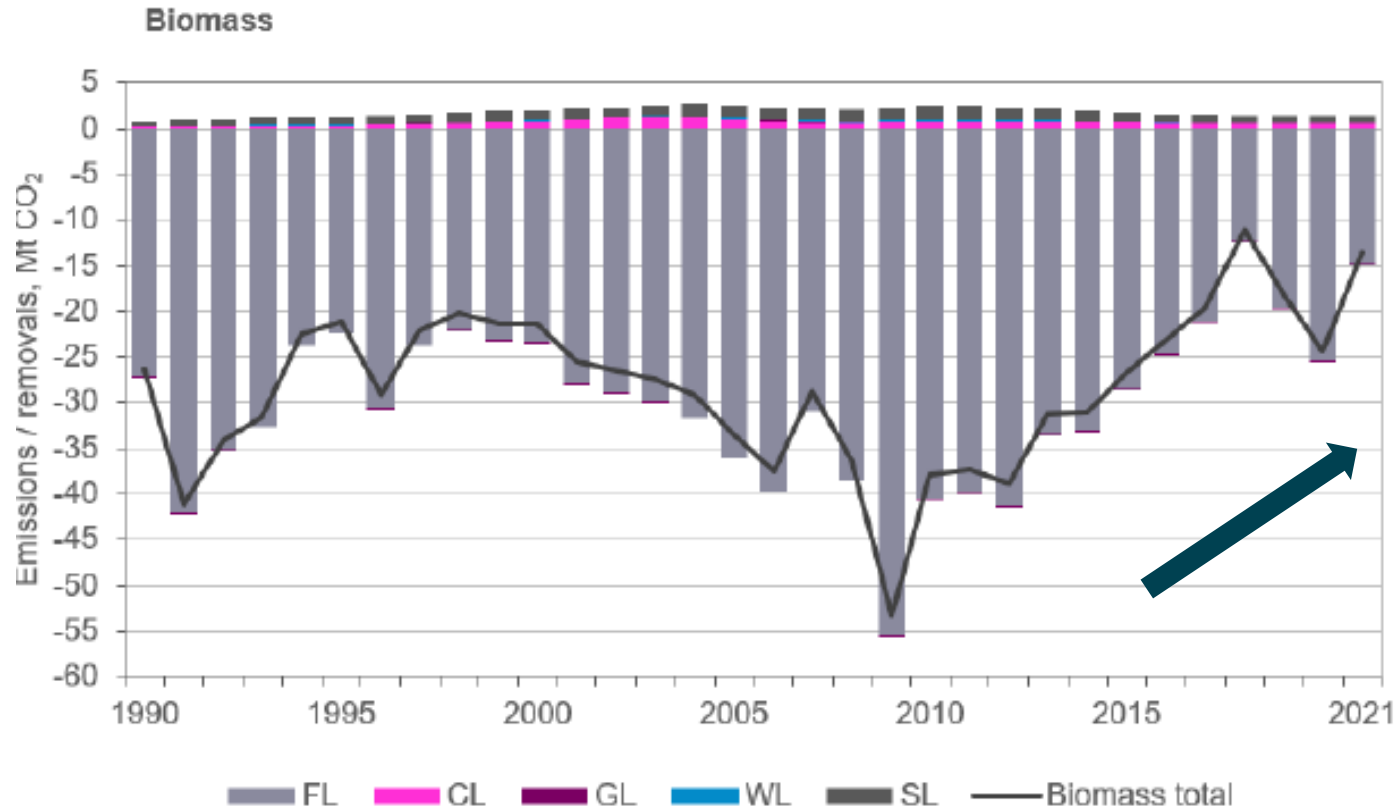
Mihin kosteikkoviljelyä tarvitaan?

Kosteikkoviljely on tehokas toimi ilmastonmuutoksen torjunnassa

- Kosteikkoviljely on tehokas ilmastotoimi (→ turvepeltojen päästöjen osuus merkittävä)
- Sen lisäksi kosteikkoviljely on yksi ennallistamisasetuksessa mainituista vettämistoimista turvemaille → vaihtoehtoinen tuotantokelpoinen turvepellon käyttömuoto jos ennallistaminen luonnollista vastaaviin olosuhteisiin ei tule kyseeseen
  - Tukijärjestelmässä tarjottava kannustimet jotta tuotanto yleistyy tavoitteidenkin näkökulmasta
- Biomassan tuotantoon turvetta korvaavien materiaalien tuottamiseen

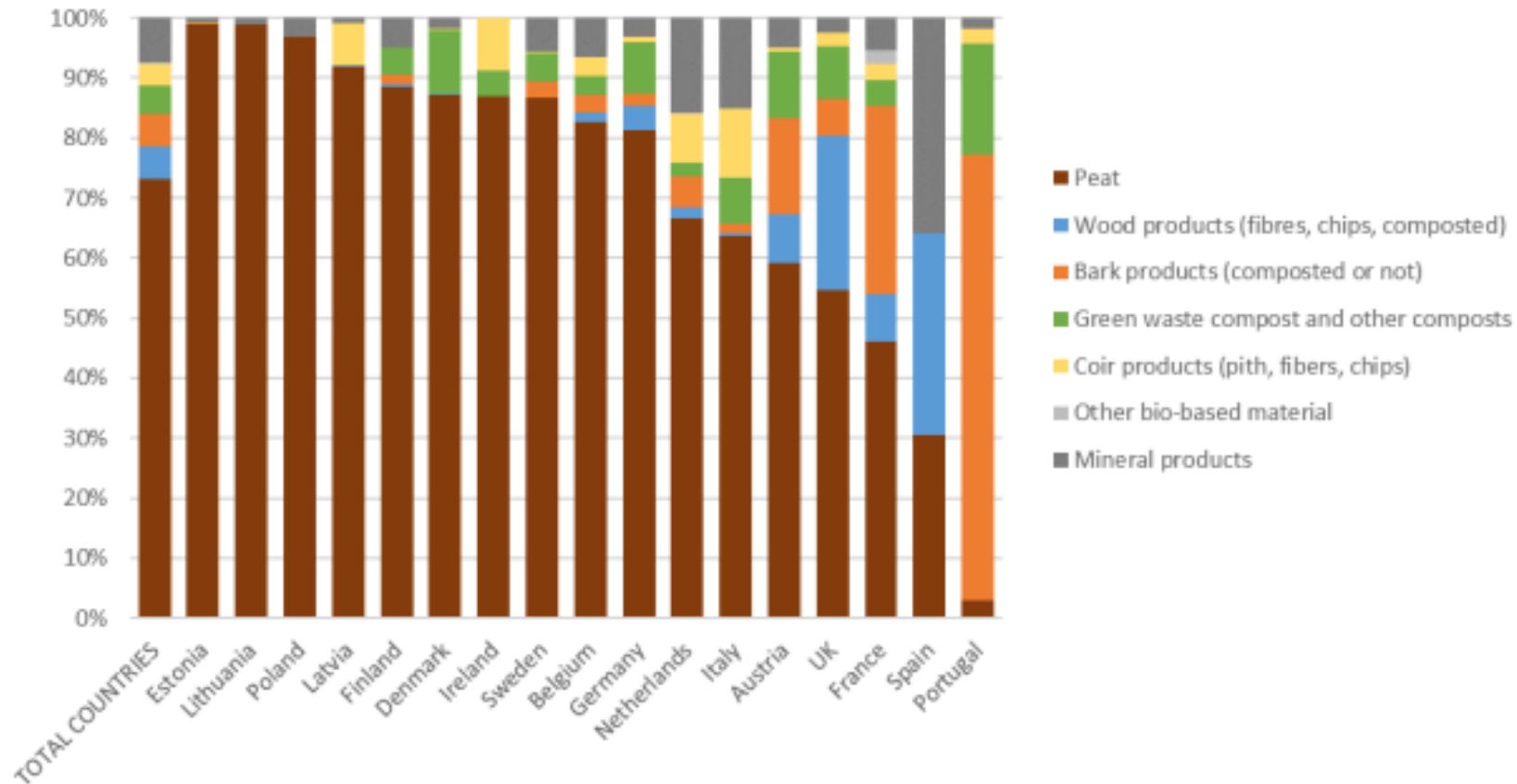
Kaikkea fossiilisia korvaavaa biomassaa ei ehkä saada metsistä

- Hakkuiden lisääntyessä Suomen metsien puuston hiilivarasto pienenee
- Turpeen käyttö loppuu aikanaan → monen turpeennoston sivumateriaalina syntyvän raaka-aineen saatavuus loppuu → **vaihtoehtoja tarvitaan**

Ratkaisuja löytyy: esimerkkinä kasvualustamateriaalien käyttö

Figure 4: Average composition of growing media in European countries for the year 2013 (Spain: 2005).
Unit: volume percentage based on EN 12580 (growing constituents before mixing)

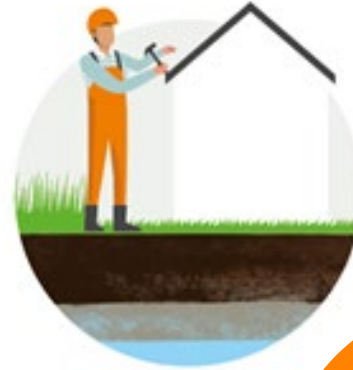

Kosteikkoviljelyn mahdollisuudet

- **Energia**
  - Paju
- Osmankäämi
- Ruokohelpi
- Hieskoivu

**Rakennus-
materiaalit**
Osmankäämi
Järviruoko

Kts. BSAG:n
kosteikko-
viljelyn
kasviopas!

**Rehu/
kuivike**
Ruokohelpi
Osmankäämi
Järviruoko

Kasvualusta
Ruokohelpi
Järviruoko
Osmankäämi

Biomassojen
uudenlainen
arvo

Pellon käytön
uudenlainen
ajattelu: ei vain
ruokaa, vaan
paljon muuta

Muutakin,
kuin
perinteisiä
viljelykasveja

Perinteisten
kasvien
uudenlaiset
käyttö-
mahdollis-
uudet

**Erikois-
tuotteet**
Marjat
Tekstiilit
Koristekäyttö
Biohiili
Nanomateriaalit
Kuidut

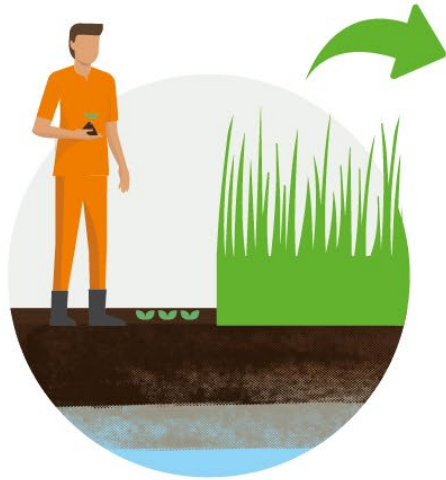

+ Lisäarvoa ilmastoviisaalla
viljelyllä

Esimerkkejä uudenlaisista tuoteketjuista: kasvualusta

© Luke

**Viljelijä viljelee
ruokohelpeä määrällä
pellolla**

**Urakoitsija korjaa
ruokohelven ja
järviruokoa vesistöistä**

**Yritys perustaa
auman
yhteistyömaatilalle**

**Yritys pakkaa ja
myy tuotteet**

QR-koodi esimerkki-viljelijän
haastatteluun

Esimerkkejä uudenlaisista biomassoista ja käyttökohteista: osmankäämi

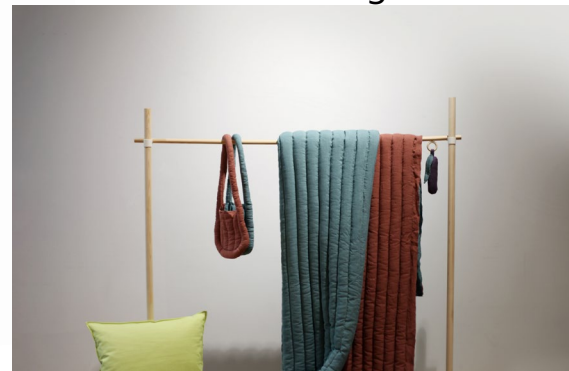

Kuvat: K.Lång

Kuva:
<https://www.bau.fraunhofer.de/en/fieldsresearch/advancedmaterials/typhaboard.html>

QR-koodi
"tiny
moorhouse"
videoon

Eristelevyä
kehitetään
myös
Lukessa;
järviruoko

Kuva: A. Kumar

Mitä esimerkiksi nautakarjatilalla voitaisiin tuottaa kosteikkoviljellen?

- Rehukasvit: ruokohelmi, osmankäämi, järviruoko
- Kuivikkeet
- Lisäelinkeino päätoimen oheen; energia- tai muun biomassan tuotanto ulkoiseen käyttöön: hiilikompensaatio- markkinat

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2021

Nautatilojen kuivikehuolto

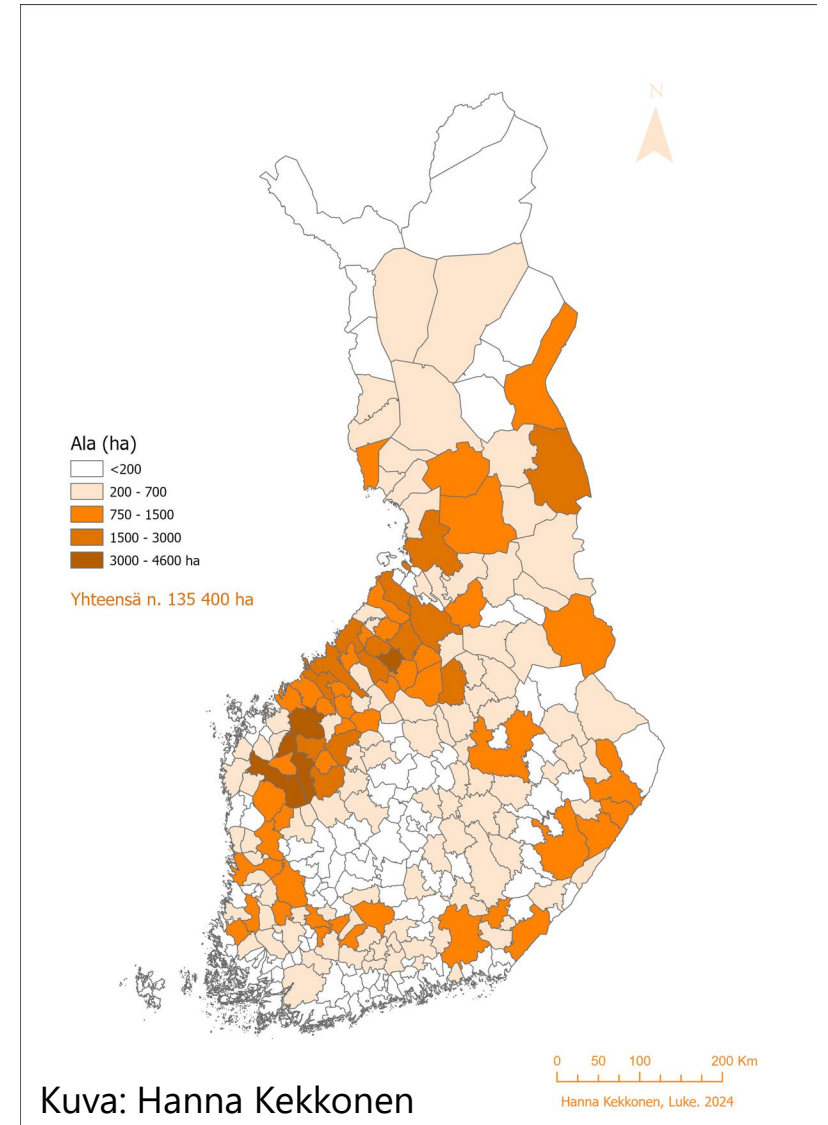
Katarina Manni ja Arto Huuskonen (toim.)

QR-koodi
julkaisuun

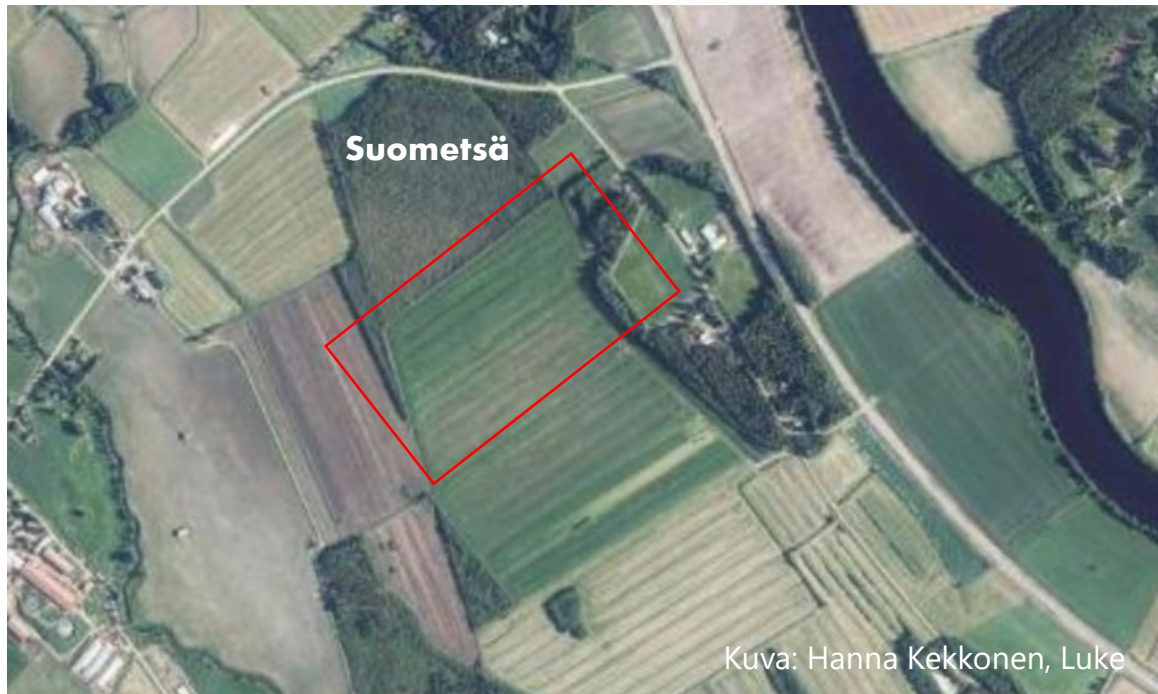
Löytyykö meillä vettämiskelpoista alaa?

- DTW- indeksi on kosteusindeksi, joka perustuu maaston korkeusmalliin → alle 1m kosteusindeksi kuvaa märkiä olosuhteita
- DTW-indeksin avulla laskettuna, Suomessa voisi olla jopa 135 400 hehtaaria turvepeltoalaa, joka voisi olla vettämiskelpoista
  - DTW alle 0.5m, GTK:n 1:200 000 aineisto turvepaksuus yli 30cm, vuoden 2022 peruslohkorekisteri
- Merkittävä osa pinta-alasta sijaitsee alueilla, joissa turvepeltoa on viljelyssä paljon
- DTW indeksiltään vettämiskelpoisia turvepeltoja, joista vähintään 2/3 on turvetta, löytyy noin 108 000 ha

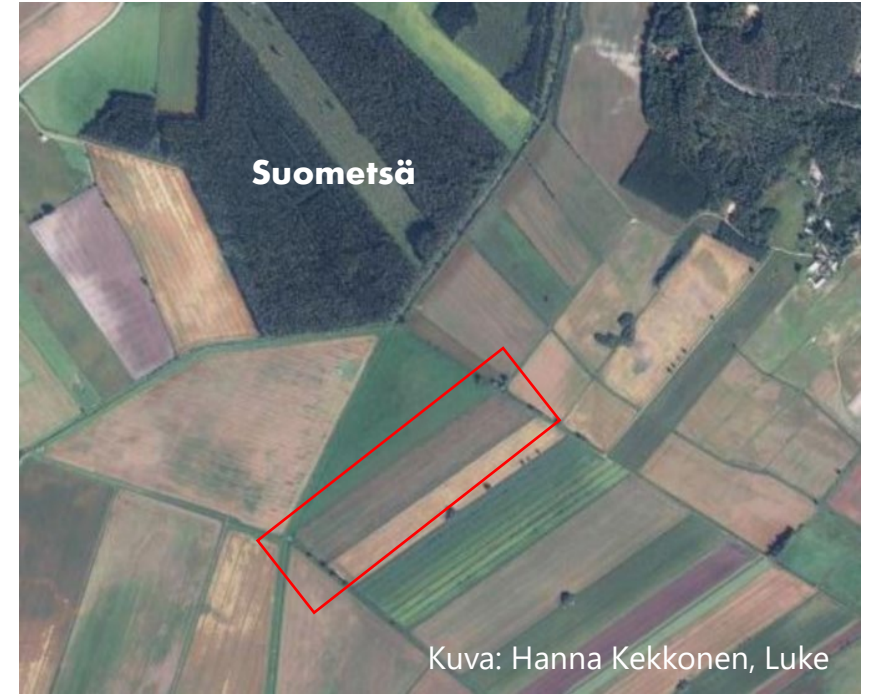

Esimerkkejä indeksin ja toteutuksen haasteista

Kohteen indeksi heikko (=indeksi ei tunnistanut kohdetta vetettäväksi, mutta kohde onnistui vettä)

Kohteen indeksi optimaalinen
Yksittäinen lohko muiden kuivatettujen lohkojen välissä voi olla käytännössä haastava vettä = tekniseen toteutukseen liittävä haaste

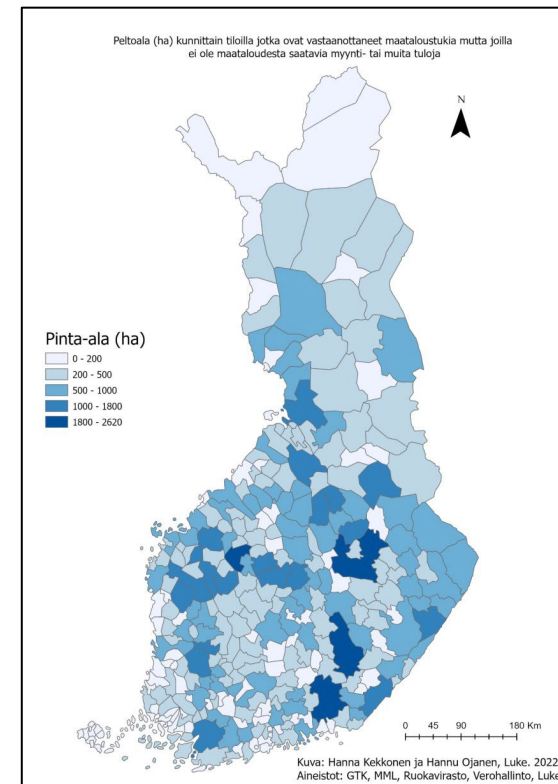
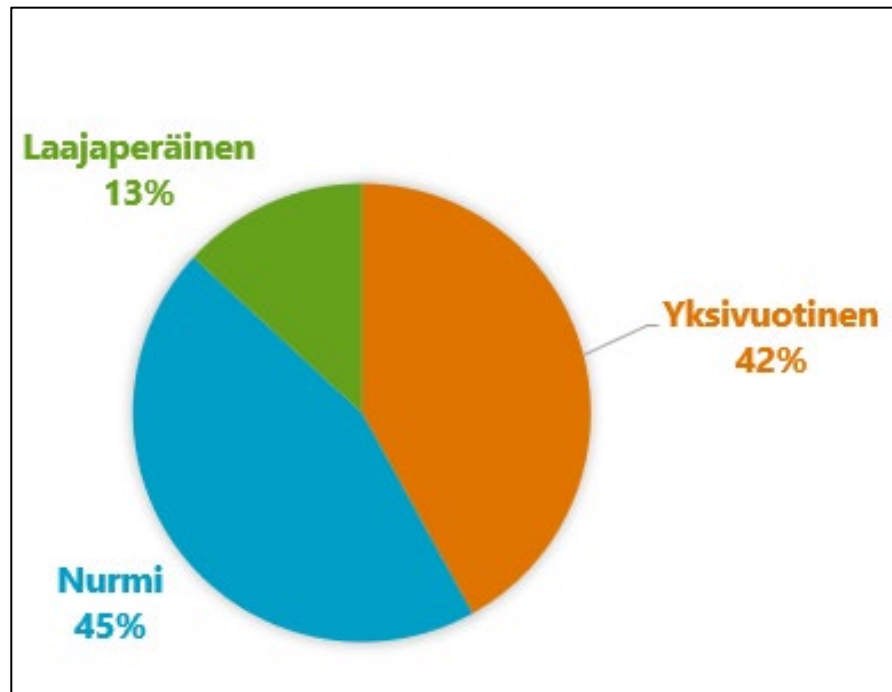
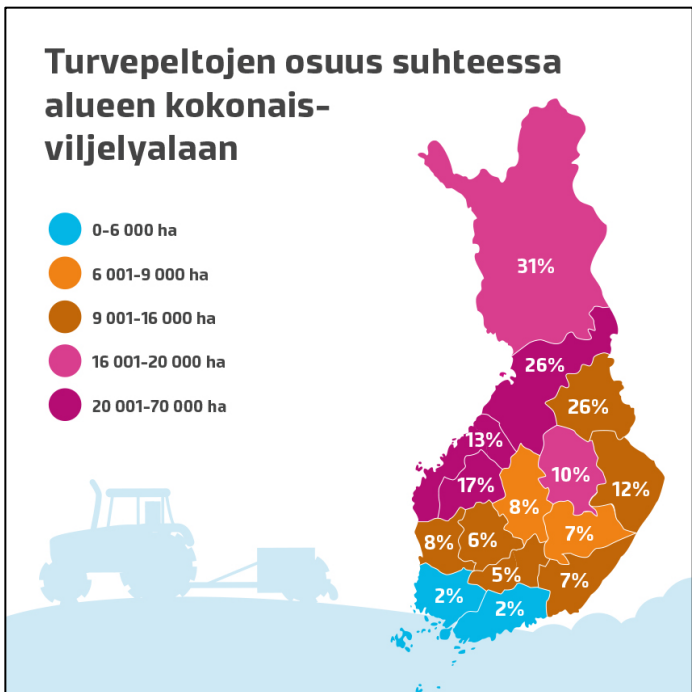

Mistä ensisijaista alaa päästövähennyksiä tuottamaan?

1) Alueet, joissa turvepeltojen osuus 2-12 % (90 000 ha*).

2) Laajaperäiset pellot, jotka eivät tuota ruokaa/rehua (luonnonhoitopellot yms.). Ala 30 000 ha*, päästöt 750 kt CO₂-ekv. vuodessa. Hinnalla 100 €/tCO₂ kustannuksia yhteiskunnalle 75 milj. € vuodessa + tuet > 15 M€.

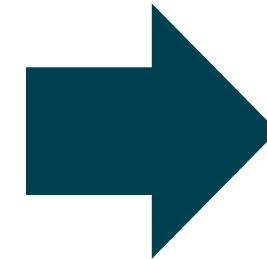
3) Tilat, jotka eivät tuota ruokaa. 2020: 7500 maatilaa nosti 62 M€ tukia myymättä tuotteita/vuokraamalla peltojaan. Turvepeltoja 17 000 ha*, päästöt 425 kt=43 M€ hinnalla 100 €/tCO₂ +tuet 8,5 M€.

→ Turvepeltojen päästövähennysten ei alkuvaiheessa tarvitse kohdentua ruokaa tuottaviin peltoihin.

Kosteikkoviljelyn kannattavuus?

Rehukaura vs.	Lisätuen tarve (€/ha/v)	Päästö- vähennys (t CO ₂ - ekv./ha/v)	Päästö- vähennyksen kustannus (€/ t CO ₂ - ekv./v)
Ruokohelven viljely korotetulla pohjaveden pinnan tasolla	496	20	25
Mesiangervon viljely korotetulla pohjaveden pinnan tasolla	679	20	34
Karpalon kosteikkoviljely	388	32	12
Rahkasammalen kosteikkoviljely	254	32	8
Ilmastokosteikko	528	32	16

Päästövähennyksen kustannus €/ t CO₂ e on pieni suhteessa päästöoikeuden hintaan päästökaupassa

https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/552046/luke-luobio_12_2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Markkinat ja tukivaihtoehdot kosteikkoviljelylle

- Markkinat vielä kehittymättömiä: tämänhetkiset vaihtoehdot alla
- Periaatteessa kosteikkoviljellen voi tuottaa esimerkiksi ruokohelpeä rehuksi tai kuivikkeeksi nykyisinkin, mutta näin ei toimita koska tukijärjestelmä ei tarjoa lisäarvoa vedenpinnan nostamiselle tai päästövähennyksille

Erityisesti karjatiloilta potentiaalia kuivikemateriaalin tuotantoon → omavaraisuus, riippumattomuus kuiviketurpeesta/tilan ulkopuolisista panoksista

Kasvualustatuotannossa esimerkkejä: Kiteen Mato & Multa, turvevapaa kasvualusta

Start Up: Fluff stuff, kuituteollisuus, rakennus

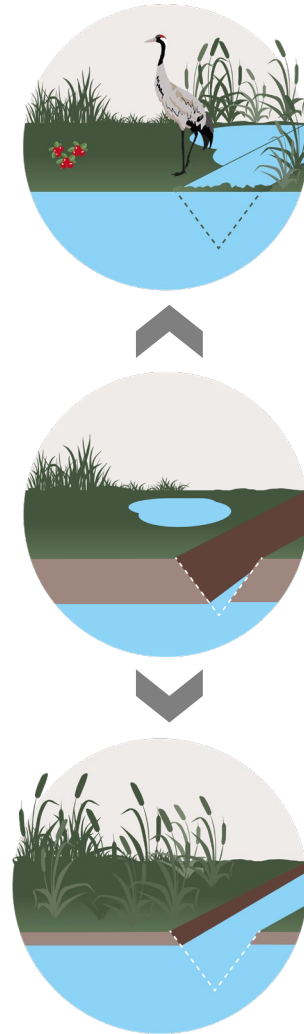
Maataloustuet: "Ilmastokosteikko"

Heikkotuottoisten turvepeltojen vettäminen

MIKSI

- Kuivatetuissa oloissa turvekerros on alttiina hajoamiselle.
- Erityisesti paksuturpeisilla mailla pohjavedenpinnan noston avulla voidaan vähentää pellolta muodostuvia kasviuonekaasupäästöjä.
- Heikkotuottoisille pelloille hyvä vaihtoehto voi olla niiden ennallistaminen suon kaltaiseksi alueeksi tai kosteikkoviljely.
- Pohjavedenpintaa voi nostaa esimerkiksi patoamalla ojia.
- Kosteikkojen perustamiselle ja hoidolle voi saada tukea, esim. ei-tuotannollisten investointien korvaus sekä ympäristösopimus kosteikkojen hoidosta.
- Poistuvien peltojen korvauskelpoisuuden voi mahdollisuuksien mukaan siirtää muille lohkoille.
- Heikkotuottoisen viljelyssä olevan turvepellon päästö ilmoitetaan viljelykasvin mukaan (monivuotiset 25 t CO₂ekv/ha/v tai yksivuotiset 35 t CO₂ekv/ha/v).
- Ennallistetun turvepellon päästökerroin IPCC:n mukaan on 2,8 t CO₂ekv/ha/vuosi.

Toimet kytkeytyvät ilmastopolitiikkaan

MITÄ

Kosteikkojen perustamista ja hoitoa tukevia toimia CAP:ssa

Kosteikkojen hoito –ympäristösopimus

- ✓ Kosteikoksi muutetun turvepellon hoidolla hillitään ilmastonmuutosta.
- ✓ Kosteikoksi muutetun turvepellon hoitotoimenpiteitä ovat patorakenteista huolehtiminen, vedenpinnan korkeuden tarkkailu ja vedenpinnan pitäminen riittävällä korkeudella turpeen hajoamisen aiheuttamien kasviuonekaasupäästöjen ehkäisemiseksi.
- ✓ Sopimukseen hyväksytty ala ei ole enää maatalousmaata, vaan sopimuslohkot ovat maatalousmaan ulkopuolista aluetta.
- ✓ Kosteikkojen hoitosopimuksen sopimuskausi on viisi vuotta.
- ✓ Sopimuksen vähimmäispinta-ala on 0,3 hehtaaria.
- ✓ Vuotuinen korvaus kosteikon hoitamisesta on 500 €/ha.

Ei-tuotannollisten investointien korvaus

Kiitos!

luke.fi